

הלשעבר והסרסורית (מימיאמבוס 1)

מיוונית: שמעון בוזגלו

המשורר הַרְדָּס פעל כנראה במחצית הראשונה של המאה השלישית לפני הספירה, ייתכן שבאי קוס (סמוך לדרום-מערב טורקיה המודרנית). בסוף המאה התשע-עשרה התגלה פפירוס מהמאה השנייה עם שמונה מימיאמבים שלו ופרגמנטים ממיימיאמבוס תשיעי. מִימִיָאמְבוֹס הוא שיר דרמטי, שלא ברור אם הוצג על במה (בסדר גודל של אירוע ביתי פרטי) או הוקרא על ידי כמה אנשים. המשקל בו – ביוונית – הוא הטרימטר היאמבי.

הערות הבימוי בגוף הטקסט הן תוספת שלי, לפי הבנתי את הטקסט.

שמעון בוזגלו

*

הנפשות הפועלות

מִטְרִיכָה: זונת-צמרת לשעבר, ועדיין אישה צעירה.

תִּרְיָסָה: המשרתת שלה.

גִּילִיס: סרסורית מבוגרת וידידה של מטריכה.

חורף, שעות היום, העיר קוס באי קוס, הבית של מטריכה.

מטריכה

תִּרְיָסָה, מִישֶׁהוּ דופק בדלת. את מוכנה לבדוק אם זה מִישֶׁהוּ משלנו שהגיע מהשדות?

(תרייסה ניגשת אל הדלת)

תרייסה

מי דופק בדלת?

גילים

אני.

תריסה

מי את? את מפחדת להתקרב?

גילים

הנה, התקרבת.

תריסה

אז מי את?

גילים

גִּילִים, אימא של פִּילִינִס.

תודיעי לִמְטֹרִיכָה בפנים שאני כאן.

תריסה (אל תוך הבית)

היא קוראת לך –

מטריכה

מי?

תריסה

גִּילִים.

(גילים נכנסת).

מטריכה

גילים מְמִי!

(פונה אל תריסה)

חומד, תשאירי אותנו לבד.

(תריסה יוצאת)

במה זכינו, גילים?

מה קרה שאֵלָה כמוך

מואילה לרדת אל בני תמותה פשוטים כמונו?

בחיי, נדמה לי שעברו כבר חמישה חודשים

מאז שמישהו ראה אותך – אפילו בחלום! –

מתקרבת לדלת הזאת.

גילים

אני גרה רחוק, ילדה,
והבוץ בדרכים מגיע עד הברכיים,
ואני חלשה כמו יתושה.
הזקנה גומרת אותי,
יושבת עליי כמו צל.

מטריכה

תעשי לי טובה, אל תאשימי את הגיל שלך –
את עדיין יכולה לדפוק מספר או שניים!

גילים

יופי, תצחקי עליי, זה מתאים לצעירות כמוך.

מטריכה

טוב, אל תתחממי לי.

גילים

נו, ילדה, כמה זמן תהיי בלי גבר
ותשכבי לך לבדך במיטה?
מאז שמנדרים הפליג למצרים
עברו עשרה חודשים,
ואפילו מילה לא שלח לך.
זהו, הוא שכח אותך לגמרי,
ושותה לו מהמה־שמו של מישהי אחרת.
יש שם במצרים מקדש של אפרודיטה,
וגם כל מה שרק תחשבי עליו:
עושר, מועדונים, כוח, חיים רגועים, כבוד,
מופעים, פילוסופים, זהב, צעירים,
מקדשים נוצצים, המלך נהדר,
מוזיאון, יין, כל הדברים הטובים שרק יתחשק לו,
נשים בכמות יותר גדולה – בחיי מלכת השאול –
מכל הכוכבים שהשמים משוויצים בהם,
יפות לא פחות מהאלות שרצו פעם אל פריס,
לשפוט מי הכי יפה ביניהן – ושיסלחו לי האלות.
אז, מסכנה שלי, מה עובר לך בראש
שאַת מחממת לך ככה אַת הכיסא?
עוד לפני שתשימי לב, את תזדקני
וכל היופי הפורח שלך יירקב.

תסתכלי לצדדים, יומיים-שלושה,

ותבלי לך קצת עם מישהו אחר:

ספינה שעוגנת רק עם עוגן אחד

לא בטוחה בכלל.

אם המוות יבוא,

אף אחד לא יוכל להחזיר אותנו לחיים,

ואף אחד לא יודע מה יהיה.

החיים הם ספינה בסערה איומה.

טוב, יש מישהו פה שמקשיב לנו?

מטריכה

אף אחד.

גילים

יופי, אז תשמעי מה באתי לספר לך:

גִּילּוֹם – הבן של מְטֵלִינָה, הבת של פְּטִיקִיאָן –

ניצח חמש פעמים בתחרויות הספורט:

פעם, בקבוצת הנערים, בדֶלְפִי;

פעמיים, בקבוצת הנוער, בקוֹרִינְתוֹס;

ופעמיים – לא פחות! – בתור בוגר,

בתחרות האגרוף במשחקים האולימפיים.

הוא אמיד, שקט, לא פוגע ביתוש,

בתול עם חותמת.

בקיצור, הוא ראה אותך בתהלוכה של הפסטיבל

ונדלק עלייך עד הקורקבן.

מאז, ילדה, הוא לא עוזב את הבית שלי,

לא ביום ולא בלילה,

ולא מפסיק לבכות לי, להתנחמד אליי,

ולמות מתשוקה.

אז, מטריכה, ילדה שלי,

תרשי לאפרודיטה את החטא הקטנטן הזה

ותתמסרי אליה,

כדי שהזקנה לא תתקיל אותך

לפני שתשימי לב.

שני דברים תרוויחי ככה:

גם תעשי חיים משוגעים

וגם תזכי במשהו יותר גדול ממה שאת מצפה לו.

תחשבי על זה, ותעשי מה שאני אומרת לך –

באלוהים, אני מתה עלייך.

מטריכה

גִּילִיס, השַׁעַר הַלְבֵּן שֶׁלָךְ
שִׁיבֵשׁ לָךְ תִּשְׁכַּל.
אֲנִי נִשְׁבַּעַת בַּחֲזֹרָה הַבֵּיתָה שֶׁל מְנַדְרִיס
וּבֹאֵלָה הָאֵהוּבָה שְׁלִי –
אִם הֵייתִי שׁוֹמַעַת אֶת זֶה מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת,
הֵייתִי מִצְלִיעָה אוֹתָהּ בְּצִלְעָה מֵהַדֶּלֶת
וְלֹא נוֹתֶנֶת לָהּ לְהִתְקַרֵּב לְכֹאֵן יוֹתֵר.
יִקְרִיתִי, שְׁלֹא תַעֲזִי לְהִגִּיעַ לִפְנֵי שׁוֹב
עִם עוֹד עֲנִיין אֶחָד כֹּזֵה.
לְכִי וּסְפְרִי לְצַעֲרֹת
אֶת מָה שֶׁמֵּתָאִים לְזַקְנוֹת לְסִפְרָם.
תִּרְשִׁי לִי, לְמִטְרִיכָה, הַבֵּת שֶׁל פִּתְאֹם,
לְחֵמֶם אֶת הַכִּיסָא.
אֵף אֶחָד לֹא יִצְחַק לִי עַל מְנַדְרִיס!

(פאווזה)

אבל, אומרים לי שגיליס לא זקוקה להזמנה מיוחדת.

(קוראת למשרתת בלי להרים את הקול, כי היא יודעת שהמשרתת מצותתת לשיחה מאחורי הדלת.)

תרייסה, תשטפי את הכוס ותני לה לשתות
מנה של יין נקי עם טיפת מים.

(אחרי רגע המשרתת נכנסת עם מגש, שעליו מונחים קנקן וכוס.)

גיליס

לא, באמת, תודה.

מטריכה

נו, גיליס, שתי.

גיליס

טוב, אבל רק תדעי
שלא באתי בשביל לשכנע אותך.
זה בגלל הפסטיבל, את יודעת.

מטריכה

אז לכבוד הפסטיבל, קדימה, שתי.

גילים

שיהיה, ילדה שלי.

(שותה) בחיי דְּמָטָר, מטריכה,

בחיים גילים לא שתתה יין יותר טעים!

להתראות, ילדה, ותשמרי על עצמך.

כל עוד גילים חיה ונושמת –

הלוואי שמִירְטֵלָה וסִימָה יישארו לי צעירות.